

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب طرب

مشتعل بر: وقایع طبسی گلشن (قرن ۱۴ ق)

سنیفی منشور و منظوم به قلم

میرزا محمّد علی منشی باشی طبسی (ره)

(۱۲۴۱ - ۱۲۶۷ هـ. ق)

مقدمه و احیا به اهتمام

سرشناسه	: منشی‌باشی طبسی، میرزا محمدعلی،
عنوان و نام پدیدآور	: کتاب طرب مشتمل بر وقایع طبس گلشن (قرن ۱۴ ق.) / تصنیفی منظوم و منثور به قلم میرزا محمدعلی منشی‌باشی طبسی؛ مقدمه و احیاء مهدی قربانی «انیس‌الکتاب».
مشخصات نشر	: مشهد: قاف مشهدالرضا(ع)
مشخصات ظاهری	: ص. ۵۶۰، ص. نمونه: ۲۹×۲۲ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۹۵-۳۳-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۱۳ ق.
موضوع	: طبس -- تاریخ -- قرن ۱۳ ق.
موضوع	: ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ ق. -- خاطرات
شناسه افزوده	: قربانی، مهدی، ۱۳۳۳ - مقدمه نویسنده
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ م ۵۸ / DSR ۲۱۰۳
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۸۲۸۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۸۳۱۱۲

ناشر: انتشارات قاف مشهدالرضا(ع)

عنوان کتاب: کتاب طرب - مشتمل بر رقايع طبس گلشن (قرن ۱۴ ق)

تصنیفی منظوم و منثور به قلم: میرزا محمد علی منشی‌باشی طبسی (ره)

مقدمه و احیاء به اهتمام: مهدی قربانی (انیس‌الکتاب)

نوبت چاپ اول: ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / رحلی

عکاسی: سید حمید حقّی

گرافیک: دریاچه ۰۹۱۵۱۲۵۵۹۹۰

چاپخانه: دانشگاه فردوسی مشهد

شابک: ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۹۵-۳۳-۷

مشهد مقدس: ۰۵۱-۳۷۶۶۱۲۵۵ - همراه: ۰۹۱۵۳۱۶۳۴۲۶

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

قیمت: ۱۲۰/۰۰۰ تومان

تاریخ آینه زندگی ملت‌هاست، هرچه با تاریخ و سرگذشت پیشینیان آشنا باشیم، گویا به اندازه عمر آنان زندگی کرده‌ایم، حضرت علی به فرزند برومندش امام حسن علیهما السلام می‌فرماید: «ای فرزندم، هر چند من به اندازه پیشینیان عمری دراز نکردم ولی در کارهای ایشان نگرستم و در شرح حال و اخبارشان اندیشیدم و در آثار باقیمانده از اینان سیر کردم به طوری که هم چون فردی از ایشان شدم بلکه به سبب آن چه از کارهای ایشان دست یافتم چنان شدم که گویی با اولین تا آخرینشان زندگی کرده‌ام...»^۱

آری! بیان افکار و اندیشه‌های بزرگان دین و تاریخ و شرح احوال و خاطرات آنان نیز بخشی از تاریخ است که چون مستند و مدون گردد می‌تواند مصداق این حدیث شریف نبوی(ص) باشد که: «مَنْ وَرَّخَ مُؤْمِنًا فَكَانَ مَاحِيَةً»^۲، هرکس تاریخ عمرمؤمن را بنگارش درآورد گویا او را زنده کرده است.

نگارنده‌ی این سطور مهدی قربانی که سالیانی است به کار تحقیق و تتبع و احیای نسخ خطی اشتغال دارد، پس از پیگیری‌های مستمر، برای به دست آوردن تصویری از نسخه‌ی خطی مرحوم منشی باشی طبسی، درنهایت، به فایل دیجیتالی آن دست یافت.

کتاب حاضر از وقایع و شخصیت‌هایی سخن می‌گوید که به لحاظ تک نسخه بودن و عدم دسترسی آسان به کتاب از مرحوم منشی باشی طبسی هیچ نامی در فهرس کتابخانه ثبت نشده است.

میرزا محمد علی منشی باشی طبسی (۱۳۴۵-۱۴۶۷ ه.ق)

میرزا محمد علی (رشیدی) فرزند زین العابدین مشهور به منشی باشی طبسی، بخانی به علی شاعر و واقعه‌نگار (زمان خود و منشی عماد الملک حاکم طبس) بود.

منشی باشی اهل دیهشک طبس بود و پس از طی مراحل کودکی به «مکتب» رفت و به خواندن قرآن پرداخت و در مدت شش ماه قرآن کریم را فرا گرفت. پس از آن، به خواندن آثار ادبی مانند لیلی و مجنون (ظاهراً منظومه‌ی نظامی) و املی و عذرا (؟) و ویس و رامین فخرالدین اسعد گرگانی و غیره پرداخت، به خوشنویسی روی آورد و در مدرسه‌ی حاجی عبد العلی نزد ملا غلام حسین زنگویی تحصیلاتش را ادامه داد. چون از این مدرسه چیزی حاصلش نشد پدرش او را به مدرسه‌ی حاجی صادق راهنمایی کرد، در این مدرسه هم فواید علمی نصیبش نشد از پدر درخواست کرد تا او را به مرکز شهر طبس ببرد.

۱- نهج البلاغه: فرازی از نامه ۳۱.

۲- سفینه البحار: ج ۲، ص ۶۴۱.

پدرش - که بازرگان بود - او را به مکتب حاجی میرزا عرب برد. منشی باشی در این مکتب به خوشنویسی ادامه داد و اسلوب خطاطی را به کمال فرا گرفت، جوانمرگ شدن یکی از هم مشقانش سبب شد تا از مکتب مذکور به درآمد و به حسینیّه ی طبس، نزد آخوند محمدحسین سلیمانی - که از مدرسان ورزیده ی آنجا بود - رفت، بیرون از حوزه ی علمی مزبور آن چنان که خود می نویسد: «اوقات را به بطالت و طفره می گذرانید و کتاب نقالی حسین کرد و افسانه های رموز حمزه و اسکندرنامه را اول کتاب و تاریخ رستم و اسفندیار را بهترین اخبار می دانست و هندسه را وسوسه و ریاضی را زندقه و عربی را صفصفه و منطق را ژاژ و اصول را فضول بر می شمرده و از مفاد «شرف المرء بالعلم و الادب» غافل بوده است. پس از این مرحله به درس آخوند ملا محمدتقی حاضر شد و الفیه ی ابن مالک و منظومه نجومی خواجه نصیر الدین طوسی و دیگر کتب رایج عصری را فرا گرفت. ظاهراً مدارس عصری او را اقناع نکرد زیرا پس از این، درس و بحث را پی نکرد و به بازرگانی پرداخت. این شغل نیز به نزدیک او راضی کننده نیفتاد چنان که خود گوید: «ماشاء الله بازار از مدرسه بدتر و مدرسه از مکتب آشفته تر». منشی باشی از این پس به خود آموزی روی آورد و مدتی به فرا گرفتن موسیقی و واخترن کمانچه پرداخته تا آن گاه که به قصد ادامه ی تحصیل در حوزه های علمیه ی مشهد، طبس را ترک گفت. هوز به مشهد نرسیده بود که با حاج میرزا باقرخان عماد الملک - حاکم طبس (متوفای ۱۳۱۲ هـ ق) - برخورد عماد الملک از طبع وقاد و حسن خط میرزا علی آگاهی یافت و به همکاریش دعوت کرد تا میرزای او گردد و از رفتنش به مشهد ممانعت کرد. حرفه ی میرزایی را در دستگاه عماد الملک ادامه داد و پس از چندی به لقب منشی باشی ملقب گردید. و پس او نیز در دستگاه فرزندانش این سمت را عهده دار بود تا آن گاه که جهان را بدرود گفت.

از منشی باشی چهار اثر ارزنده - که سرشار از فواید عصری است - به جای مانده: کتاب های: طرب، دیوان اشعار، شغال نامه و شغلم شورو که در آنها قصاید و اشعار بدیع و شیعی در حال آن زمان حکومت طبس به رشته تحریر در آمده است.

خاطرات منشی باشی همانند دیگر «خاطرات نامه» های دوران قاجار، از نواید عدیده برخوردار است هرچند که در قیاس با خاطرات عبدالله مستوفی^۳ گسترده نیست ولی از نظر شناخت منابع سیاسی، اداری، اجتماعی، تربیتی، و فرهنگی گوشه هایی از خراسان، از جمله کتابهایی است که بدون توجه به آن نمی توان به تاریخ اجتماعی عصر قاجار پرداخت. زیرا وی از سنه ۱۲۸۸ تا ۱۳۴۳ هـ. ق یعنی دوسال قبل از فوتش به نگارش خاطرات و وقایع تون و طبس پرداخته است. نگارنده این سطور حدود یک هزار صفحه رونوشت کتاب «شغلم شورا» وی را در اختیار دارد که از نظر تاریخ نگارش، وقایع قبل از کتاب حاضر را تکمیل می کند.

آری! منشی باشی در مورد ابنیه ی طبس و حتی در مورد کاروان سراهای بین راه - در مسافرت ها - اطلاعات گرانبهائی ارائه داده است. آرامگاه منشی باشی و برادرش ملاهادی در دیهشک ابتدای خیابان منشی باشی قرار دارد.

۳ - شرح زندگانی من، تاریخ اجتماعی و اداری دوره ی قاجاریه، تهران ۱۳۶۰.

مشخصات بنای آرامگاه^۴: بنا از دو چهار طاقی به هم پیوسته ی کوتاه تشکیل شده به طوری که بلندای آن از کف ۷۰/۴ متر است و اندازه ی ضلع داخلی هر کدام ۳۳/۳ و ۳۴/۳ متر می باشد. بنا از خشت ساخته شده؛ نمای خارجی آن را با کاهگل پوشانده‌اند. داخل بنا نیز اندود کاهگل دارد. بسیار ساده و بی‌پیرایه است و معماری خوبی را ارائه می‌دهد؛ به ویژه چگونگی پیوستن این دو چهار طاقی حالت مخصوصی بوجود آورده که تنها در این بنا مشاهده شده است. مورد بسیار با اهمیت در این بنا این است که این بنای خشتی زلزله‌ی شدید سال ۱۳۵۷ طبرس را تحمل کرده و سرپا مانده است.

به گفته آقای رشیدی این بقعه به لحاظ آسیب دیدگی زیاد سبک معماری قدیم آنرا بازسازی و سقف آن را با یزوگام پوشانده‌اند. البته که اصالت خود را از دست داده است. جدیدترین تصاویر بقعه که توسط جناب آقای سید حمید حقی عکاسی شده در پایان کتاب آمده است.

لازم به ذکر است نسخه‌ی اصل کتاب که صفحاتی از اول آن افتادگی دارد در اختیار آقای سید ولی الله رشیدی نتیجه دختری مرحوم منشی باشی است و فایل دیجیتالی کتاب حاضر توسط وی به اتفاق آقای محمد باقری در کتابخانه‌ی آستان قدس رضوی با نام «کشکول منشی باشی طبسی» فهرست شده است که جای تقدیر و تشکر را دارد.

به گفته آقای رشیدی تاکنون افراد زیادی از روی این کتاب پایان نامه نوشته‌اند و برخی از اشعار آن نیز منتشر شده و صفحاتی از کتاب در دست همین افراد موجود است.

اما درباره‌ی نام این کتاب مرحوم منشی باشی در صفحه ۱۷ می‌گوید: «چکنم که این کتاب طرب با کرب گذشت» بدین ترتیب مرحوم نام کتاب را «طرب» نهاده که با عناوین به صراحت مصنف در نام گذاری کتاب آن را به عنوان:

«کتاب طرب- مشتمل بر: وقایع طبس گلشن (قرن ۱۴ ق) - تصنیفی در نثر و منثور به قلم - میرزا محمدعلی منشی باشی طبسی (ره)» نام گذاری کردیم.

البته باید گفت محتوای کتاب علاوه بر شرح وقایع طبس در پنجاه سال اول قرن چهاردهم هجری، دارای اشعار، رباعیات و قصایدی است درحمد و ثنای حق تعالی، مدح و مرثی اهل بیت علیهم السلام و ماده‌ی تاریخ فوت شخصیت‌های مختلف و احداث بنای‌هایی هم چون کاروانسرا، آب انبار، حسینیه و... است که این امر از یک سو نشان دهنده اعتقاد قلبی و عشق و ارادت مصنف کتاب به مبانی دین مبین اسلام و مذهب تشیع علوی است و از سویی احاطه‌ی و تسلط وی در صنایع ادبی و قالب‌های شعری را می‌رساند به نحوی که هرگاه بخواهیم این کتاب را حروفچینی و تصحیح کنیم بی‌تردید باید بالغ بر هزار لغت و واژه‌ی فارسی و عربی را شرح و توضیح داده و معنی نماییم. مرحوم منشی باشی در صفحه ۳۳۸ در باره این کتاب چنین وصیت می‌کند:

۴ - از نگاه یعقوب دانشدوست، کارشناس ارشد سازمان میراث فرهنگی و نویسنده کتاب «طبس شهری که بود»

نبرید آبرو و آب مرا گرچه لطف خدای یار من است
حفظ سازید این کتاب مرا لیک این نسخه یادگار من است
نه بر آتش نهاده حرق کنید نه در آتش کننده عرق کنید

اصل کتاب همان طوری که مرسوم بوده شماره صفحه را مشخص نموده و عنوان بندی خاصی ندارد که ما آن را شماره گذاری و برای سهولت دسترسی خوانندگان بگذاریم. بنابراین گزیده‌ای از مطالب را جایگزین عناوین کتاب کردیم و در حدّ وسیع و توان فهرستی از نمایه اعلام شامل: (اشخاص، اماکن و جای‌ها، کتب و رسائل و...) را استخراج و بر آن افزودیم.

در پایان جا دارد از آقای عبدالرضا امیر شیبانی که در این امور همواره راهنما و مشاور ما بوده‌اند صمیمانه تقدیر و تشکر نماییم.

والله المستعان
مشهد الرضا (ع)

مهدی قربانی - بهار ۱۳۹۳ شمسی

۱	اشعاری در وصف طبس و حاکم
۶	اشعاری در وصف حق تعالی
۸	شرحی در بیان کتاب طرب و
۹	شرح سفر حاکم طبس به بیلاق رقه (۱۳۳۲ ق)
۱۰	اشعاری در وصف عید
۱۶	شرح دستگیری و قتل تیمور شرور و برادرش
۱۷	اشعاری در شکر گذاری از قتل اشرار و راهزنان
۲۰	شرح عریضه ی صوفیه علیه حکومت طبس
۲۲	قصیده ای در وصف موفقیت حاکم طبس
۲۸	شرح وقایع گناباد و اغتشاش صوفیه
۲۹	سفر به روستای کریت، رقه و احداث حسینیه
۳۵	قصیده ای در وصف ارسک و رقه و
۴۰	شرح وقایع روستای زیرک و قلعه دختر
۴۵	اشعاری در وصف سفر به دستجردان
۴۸	واقعه ی وفات مجتهد بشرویه (۱۳۲۲ ق)
۴۹	شرح واقعه ی سفر به بشرویه، رقه و استقبال مردم
۵۲	اشعار سوگواری، وصف و شرح اوقات سفر به رقه
۵۷	تولد فرزند آقا سید میراز به نام آقا سید علیرضا (۱۳۳۲ ق)
۵۷	اشعاری از روی دلنگی
۵۸	اشعاری لالایی خواب مولود
۵۹	شرح وقایع طبس و گناباد
۶۱	خبر فوت حسام الدوله و صاحبکار (۱۳۳۳ ق)
۶۲	اشعاری در بیان ماده تاریخ فوت صاحبکار
۶۳	اشعاری در ماده تاریخ احداث آب انبار بشرویه
۶۵	اشعاری در نوحه ی حضرت ابوالفضل و ابا عبد الله علیهما السلام
۶۸	آخوند کربلایی محمد علی امام جماعت کریت متخلص به «قنبر» و درخواست کتاب جامی
۶۹	اشعاری از مرحوم «قنبر» در باره منشی باشی که کتاب جامی را خواسته بود
۶۹	اشعار منشی باشی در جواب اشعار «قنبر»

شرحی در مورد ملا خدابخش و میرزا اسد الله طیب و
 عزیمت آقای جلیلی به کریت و دیهشک
 احترام عماد الملک به اهل علم و هنر و
 نصایح منشی باشی
 شرحی از باران و تگرگ شدید و خسارات وارده
 شرحی در باره خانه هایی که از سیل خسارت ندیده بود
 تعمیر مسجد جامع کریت
 احداث آب انبار و حمام در کریت
 شرح حال میرزا یحیی و طول عمر وی به ۱۰۲ سال
 شرحی از پایان حکومت عماد الملک
 عقد نکاح عشاء آغا و امیرزاده میرزا محمد باقر خان
 اشعاری در مآثر تاریخ عقد نکاح (۱۳۳۳ ق)
 وقایع ناشی از تغییرات حکومت در طبس و گناباد و
 شرح آقا سید محمد تقی خاوری، الحکومه و
 درخواست مرحوم کرخی از امام صادق (ع) و حدیث آموزنده
 اشعاری از اوضاع آشفته مردم و
 قصیده ای در وصف سیزدهم رجب تولد امیر مومنان (ع)
 وقایع و فتنه های طبس
 عماد الملک و حوادث طبس
 وفات والده عماد الممالک (۱۳۳۳ ق)
 اوضاع آشفته طبس و درخواست مردم از عماد الممالک (امنیت ولایات و یا سعای حکومت)
 وقایع جنگ سلاطین اروپایی، آلمان، اتریش و عثمانی و
 ترجیع بندی در وصف و شرح وقایع جنگ
 شرحی در بیان خراب شدن منزل فیلسوف میرزا یحیی در کریت و خرابی سیل و فوت وی (۱۳۳۳ ق)
 مراسم تعزیت و تسلیت در کریت
 قصیده ای در سوگ مرحوم میرزا یحیی
 خبر تصرف طبس با توپ و عرابه و اضطراب مردم
 ورود قونسل آلمان به جو خواه
 تدبیر ذکاء السلطان، بیماری منشی باشی و

- خط تلگراف طبس، سیستان و اصفهان و شرح منظوم ۱۲۱
- شرارت حسین کاشی و حسن فارسی و آزمایش مردم طبس ۱۲۲
- ورود چند نفر آلمانی و چهل سواره بختیاری به طبس، تون و تربت حیدریه و ۱۲۴
- خبر حرکت ۱۵ نفر سواره روسی با توپ و عراده به طرف طبس (۱۳۳۳ ق) ۱۲۴
- دعوی روس و آلمان و آثار آن در طبس و ۱۲۵
- تدابیر آقای نظام حسام نظام رئیس اداره نظمیہ طبس ۱۲۶
- خبر خروج قونسل آلمان از طبس و ورود او به قاین و رویارویی با سپاه روس و ۱۲۶
- زد و خورد روس ها و آلمانی ها در منطقه جو خواه و حلوان و ۱۲۷
- نامه عماد الممالک به حاجی خدا بخش بیگ فراشباهی مبنی بر عزیمت به بشرویه و تون و گناباد و ۱۲۷
- قصیده ای برای تهنیت ۱۲۸
- بیماری معتمد السلطان کربلایی آقا حسن سر رشته دار و ۱۳۰
- قصیده ای در مدح و تحسین آدی رید الحکما و موید الوزراء و ۱۳۱
- محبوس شدن حاجی خان در رباط فیض آباد به دست سپاه روس و ۱۳۶
- خبر سرقت از پنج نفر انگلیسی در راه مشهد و اعزام سواره برای دستگیری سارقین و ۱۳۶
- اشعار مرثیه ماتم در دلتنگی از وطن و ۱۳۷
- وقایع سفر مظفر السلطان به تون و گناباد و بشرویه و ۱۴۰
- منزل آخوند ملا علی پسر مرحوم آخوند مشلول و ۱۴۱
- ملاقات علماء و اشراف و سادات گناباد با مظفر السلطان و ۱۴۲
- مزار آخوند حاجی ملا سلطانعلی بیدخت و ۱۴۳
- جولان صوفیه و دراویش گنابادی ۱۴۴
- قتل دو جوان سید ۱۸ و ۲۲ ساله که به آقا بد گفته بودند توسط دراویش و ۱۴۵
- روضه خامس آل عبا (ع) و نخل بندی در بجستان توسط آقا سید علی، حاجی آقا سید کاظم و وقایع روز عاشورا ۱۴۶
- بیماری منشی باشی و طبابت آقا شیخ حسن طبسی و عیادت علما از وی ۱۴۷
- بهبودی منشی باشی و عزیمت به طبس با اسب و ۱۴۸
- اقامت منشی باشی در رباط شور با آقای متولی و ۱۴۹
- آقا میر ولی آقای موید الوزراء نیابت کارگزاری دولت روسیه و ۱۴۹
- دیدار جمعی از علماء و فضلاء با منشی باشی و ۱۵۰
- گفتگوی منشی باشی با آقای متولی در کجاوه بین راه دره بید ۱۵۰
- فوت آقای متولی (۱۳۳۴ ق) ۱۵۱

۵۳	بازدید منشی باشی از کتابهایی که آقای متولی از کتابخانه علی اصغر خان اتابک اعظم تهران خریده بودند و
۵۴	فته حسین کاشی و سوختن سه هزار کتاب از آقای متولی و
۵۵	تولیت امامزاده طبس بعد از آقای متولی و
۵۵	ترجیع بندی در مرثیه فوت آقای متولی و
۶۰	اشعاری در وصف تحولات گناباد و مردم آن و
۶۴	اشعاری در وصف بیماری منشی باشی در تون و بجستان و گناباد و
۶۸	اظهار دلتنگی ذکاء السلطان حاجی آقا جلال الدین خان، کمبود و قحط در طبس، و منظومه ی منشی باشی
۷۱	اشعاری در بیان کتاب دیوان یکی از شعرای معاصر و
۷۶	فوت حاج عبد الحسن طیب و ماده تاریخ فوت وی (۱۳۳۴ ق) به نظم و
۷۶	شرح احوال ملا عبد الواحد حکیم و دیگران و
۷۸	قصیده ای در وصف امیر مومنان (ع) در روز عید غدیر و
۸۰	منظومه ای از شرح حال مردم به سال (۱۳۳۵ ق)
۸۴	اشعاری در مصیبت حضرت عبد الله الحسین (ع)
۸۷	وقایع سارقین رباط خان (عوس حسن فارسی)
۸۷	عزل کربلایی فتحعلی خان نایب ال کومنه تعین جانشین وی و
۸۸	فوت کربلایی محمد علی بیگ پدر فتحعلی خان و
۸۸	فوت عیال کربلایی فتحعلی خان صبییه مرحوم آقا میرزا حسن (۱۳۳۵ ق) و
۸۹	مسجد قریه هودر و ماده تاریخ آن به نظم (۱۳۳۴ ق) منقحر برایش
۸۹	حکم حکومت دستجردان به سالار ارفع
۹۰	بجستان و گناباد و ترشیز و حکومت سردار و
۹۱	وصول تلگراف مبنی براین که بجستان جزو حکومت طبس است
۹۱	خبر شرارت سارقین حسن فارسی در منطقه دستجردان و
۹۱	ورود صدر المعالی مترجم کتاب «بوسه عذرا» و رئیس عدلیه و اوقاف و فواید عامه به طبس
۹۲	اشعاری در وصف کتاب «بوسه عذرا» و
۹۳	ضیافت عیدانه و قصیده ای در وصف آن و
۹۵	قصیده ای در وصف امیر مومنان (ع) و
۹۸	اشعاری در تأسف گذر عمر و
۹۹	سواد دستخط حضرت رضا (ع) به مرزبان طبس با ترجمه فارسی (۱۳۳۵ ق) و
۱۰۳	وقایع ساخت بنای امامزاده طبس و موقوفات آن و

۲۰۵	 مراسم عقد نکاح حاجی عبد الرسول تاجر طبسی (۱۳۳۵ ق) و
۲۰۵	 شکوه منشی باشی از وضع مردم طبس و
۲۰۶	 ۲۵ سال بعد از فوت عماد الملک و خرابی عمارات و باغ و
۲۰۶	 فکر ساختن کاروانسرای روی میدان توسط عماد الملک و
۲۰۶	 حسینیه توی شهر از بناهای مرحوم امیر علینقی خان وکیل و
۲۰۷	 حاجی غلامرضا بیک ضابط املاک و
۲۰۷	 خرابی طبس و ایران در سال (۱۳۳۵ ق) و
۲۰۸	 سالار ارفع و حکومت گناباد و
۲۰۸	 خبر ممالک روس که گرفتار هیجان و انقلاب شده اند و آزادی محبوسین و
۲۰۹	 خشکسالی و کمبود ارزاق عمومی و
۲۰۹	 گزارش منشی باشی از احوالات خاندان و ساخت مقبره ای در دیهشک در جوار مزار برادرش ملا محمد هادی و
۲۱۰	 اشعاری در وصف گذر ایام و
۲۱۲	 شرحی در بیان حاجی علیمردان خان وکیل و
۲۱۳	 شرحی از تداییر سالار ارفع و اشعاری چند و
۲۱۴	 اشعاری از حکایت دل و
۲۱۴	 حمله سارقین فارسی و اعزام شجاع لشکر و نایب الحکوم و دفع آنها و
۲۱۵	 اشعاری از وضع اسف بار مردم طبس از خشکسالی و حمله سارقین و
۲۱۷	 شیوع بیماری های مختلف در طبس و
۲۱۸	 اشعاری در وصف رسول خدا (ص) و علی مرتضی (ع) و
۲۲۴	 عزیمت عماد الملک به بیلاق رقه از روی دیهوک و
۲۲۵	 وقایع طبس و گناباد و
۲۲۶	 میرزا محمد جعفر طیب و
۲۲۷	 حاجی میرزا یحیی طیب و
۲۲۸	 دستورالعمل میرزا محمد جعفر طیب به منشی باشی و
۲۲۹	 خطبه ای عربی و فارسی در بیان طب و طبابت و
۲۴۳	 اشعاری در وصف به میدان رفتن حضرت علی اکبر (ع) و
۲۴۴	 شرحی از حضور سالار ارفع در طبس و شکوه از نفاق افکنی ها و
۲۴۶	 اشعاری در پاسخ به خواسته سالار ارفع و عذر حضور و
۲۴۸	 خبر فوت آقا میرزا اسدالله جلیل الاطباء در تهران در سن ۴۵ سالگی (۱۳۳۵ ق)

۱ سواد نامه میرزا علیخان اعتماد الحکماء در باره مراسم تعزیت و تسلیت میرزا اسدالله جلیل الاطباء و
 ۲ در جواب نامه اعتماد الحکماء آقا میرزا ابوالحسن نوشتند و
 ۳ شرح مختصری از عزیمت عماد السلطان به بلده تون و گناباد و
 ۴ فوت عبد الحسن خان در عشق اباد و
 ۵ شرح کسانی که اسیر سپاه روس بودند و
 ۶ استقبال مردم از سالار ارفع و
 ۷ قصیده ای در وصف سالار ارفع و
 ۸ استدعای اهالی گناباد و رفع تعدیات عزیزخان ترشیزی و
 ۹ حاجی ملا علی رئیس صوفیه گناباد و
 ۱۰ عریضه شخصیت ها با تلگراف برای حفظ سالار ارفع در حکومت و
 ۱۱ دسیسه ای برای حبس و قتل مظفر السلطان و
 ۱۲ بازگشت گناباد تحت حکومت طبس و
 ۱۳ اشعاری در وصف وقایع گناباد و طبس و
 ۱۴ نواب اشرف والا شاهزاده، مخافت مامور رسیدگی به دعاوی حاجی علیمردان خان و
 ۱۵ ملاقات با میرزا ابوالحسن طبیب در قم و
 ۱۶ اعتراض مردمی بابت خشکسالی، گرانی، بیماری، حمله سارقین فارسی و حسنی ها و
 ۱۷ بیماری آقا میرزا سید حسین خان صدر المعالی، بیاد میرزا ابوالحسن و منشی باشی از وی و
 ۱۸ خلعت سالار ارفع به سه نفر از فراشان و نوکران و
 ۱۹ اشعاری در بیان خلعت های حکمران و
 ۲۰ وبا، ناخوشی، مرگ و میر در اول زمستان طبس و
 ۲۱ اشعاری در مراتب عشق و محبت حضرت ابا عبد الله الحسین (ع) (۱۳۳۶ ق) و
 ۲۲ سه ماه بیماری منشی باشی و قصیده ای در وصف اوضاع و احوال زمان و
 ۲۳ منشی باشی شرح احوال خود را به نظم به سالار ارفع می رساند و
 ۲۴ معتمد السلطان و موقوفات میر حسنخانی و
 ۲۵ انتخاب منشی باشی برای تحریرات موقوفه و عذرخواهی وی که قبول نشد و
 ۲۶ منشی باشی احوال بیماری و سن و سال خود را در ایام تحویل سال (۱۳۳۵ به ۱۳۳۶ ق) منظوم بیان می کند و
 ۲۷ شرح ورود آقا نجفی و همراهان به طبس و
 ۲۸ عریضه ای منظوم به آقا نجفی و
 ۲۹ رباعی و

- ۲۹۵.....دیدار عبد العلی خان منشی و اقا میرزا محمد علی گنابادی، آقا شیخ محسن و آقای نجفی با منشی باشی و.....
- ۲۹۶.....شرعی از درد مندی منشی باشی و.....
- ۲۹۷.....منشی باشی و خواب دیدن عماد الملک بزرگ و.....
- ۲۹۸.....نرخ اجناس و گرانی و خشکسالی و سارقین فارسی (۱۳۳۶ ق) و.....
- ۲۹۹.....عزیمت عماد الملک به کریت و آوردن گندم از بیرجند توسط سالار رافع و.....
- ۳۰۰.....اشعار، مدایح و محامد و.....
- ۳۰۳.....دیدار کربلایی محمد بیگ از دستجردان با حضور آقا نجفی و.....
- ۳۰۴.....قرائت قصیده ای برای عماد الملک و تحسین و تمجید از منشی باشی و.....
- ۳۰۴.....گرانی ارزاق در مشهد و دیگر شهرها و.....
- ۳۰۵.....بازدید آقا نجفی، اقا میرزا عبد الکریم خان، اقا میرزا محمد علی گنابادی و آقا شیخ محسن دیسفانی از دیهشک و.....
- ۳۰۶.....نصیر الاسلام در طبس و نشر و ترویج دینی و مراسم عزای حضرت فاطمه (س) و.....
- ۳۰۷.....قطعه شعری که هاتف گفته است (۱۳۱۰ ق) و.....
- ۳۰۸.....تغال در باره شغل شاعری که بد یا خوب و.....
- ۳۰۹.....مراسم عزاداری حضرت فاطمه (س) و مسلول و در ماه محمد هادی - و فوت وی به سال ۱۳۰۰ ق) و.....
- ۳۱۰.....جدولی از اسماء الله و احکام شرعی از علوم غریبه و.....
- ۳۱۸.....حضور شخصیت های در مجلس عزای حضرت فاطمه (س) با حضور آقا نجفی و.....
- ۳۱۹.....قرائت قصیده ای در جمع شعراء و ادباء و دو عدد اشرفی که به منشی باشی هدیه میشود و.....
- ۳۲۶.....وقایع پر آشوب میان سلاطین اروپا و.....
- ۳۲۶.....آقا میرزا جواد یوسف الموالی و اقا صابر متخلص به اصفهانی در منزل منشی باشی و.....
- ۳۲۷.....مشارق الشموس و جمعی از علماء در منزل منشی باشی و.....
- ۳۲۸.....عزیمت آقا نجفی و سالار ارفع به طرف تون و بدرقه ی ایشان و.....
- ۳۲۹.....آتش نفاق در گناباد و.....
- ۳۲۹.....گناباد از طبس جدا و جزو ترشیز شد و.....
- ۳۳۰.....وصیت خط منظوم منشی باشی و.....
- ۳۳۸.....ورود سی چهل نفر انگلیسی از طرف بیرجند به طبس در ۲۶ رمضان و.....
- ۳۳۹.....چند نفر کمال به طبس آمده و افراد علیل را معالجه که احتمالاً جاسوس بوده اند و.....
- ۳۴۰.....ارزان شدن گندم و جو و برخی اقلام دیگر و.....
- ۳۴۰.....قصیده ای در وصف ماه مبارک رمضان و.....
- ۳۴۲.....عزیمت عماد الممالک به بیلاق رقه و.....

۴۳	درد سینه و بیماری منشی باشی و عیادت میرزا ابوالحسن طیب از وی و.....
۴۳	توصیه منشی باشی به ورثه برای انجام وصیت او که منظوم و منثور نوشته و.....
۴۴	شرح حال برخی اشخاص و زور خانه طبس و.....
۴۶	ملا مرتضی نایب کریت و.....
۴۶	ساختن خیرات و باقی الصالحات، حمام و کاروانسرا در دیهوک و.....
۴۷	امامزاده شاهزاده علی (ع) و.....
۴۸	نسب فراشباشی بر حسب ارث و استحقاق بوده و.....
۴۹	دوره مشروطه پیش آمده و.....
۵۰	حمله سارقین فارسی و.....
۵۰	فوت عباس بیک داروغه و نایب طبس و.....
۵۱	زن مرحوم عباس بیک دختر مصطفی قلی دیهشکی بود که مجدد زن یوسف حاجی باشی شد و.....
۵۱	ساخت آب انبار توسط حاجی باشی در طرف شرقی امامزاده و.....
۵۲	ماده تاریخی ساخت آب انبار، عظم آمد (۱۳۳۶ ق) و.....
۵۲	فوت مرحوم آغا جمیل السلطنه بیرجند و.....
۵۳	ساخت بنای قمریه در بیرجند توسط فراشباش (۱۳۳۲ ق) بر لوح سنگ آن منقور شد و.....
۵۳	عماد الملک در قریه دیهوک با فراشباش و سررشت دار و.....
۵۴	شایعات در طبس و آمدن میرزا امان اللهی از کتایب و.....
۵۵	حکومت مستقل سالار ارفع و.....
۵۵	قصیده ای در وصف امان الله و.....
۵۷	فوت حاجی محمد امیر خان (۱۳۳۶ ق) و دفن در آستانه امامزاده با اشعار در ماده تاریخ آن و.....
۵۹	عبد العلی خان منشی و محاسب در منزل منشی باشی در دیهشک و.....
۵۹	قصیده ای در بیان سالار ارفع و حرکت وی به سمت تون و طبس و.....
۶۳	قصیده غدیری و.....
۶۶	اقامت سالار ارفع در خانیک جنب دیسفان و.....
۶۶	حکم گلوله زدن عزیز خان ترشیزی که به طرف جنگل گریخته بود و.....
۶۷	گرائی اجناس و.....
۶۸	موید الوزراء و آقامیر ولی و چند نفر از سواره های روسی که آنها را به روسیه بردند و.....
۶۹	قصیده ای در باره سالار ارفع که گناباد را از دست غاصبین رها ساخت و.....
۷۷	ورود سالار ارفع به طبس و استقبال مردم و.....

۳۷۸	قناعت مردم طبس که ششماه با گندم و جو و ششماه با شلغم و کاورس تغذیه می کنند و
۳۷۸	قصیده ای در باره عید غدیر و
۳۸۰	محرم (۱۳۳۷ ق) و مراسم عزاداری و
۳۸۱	منشی باشی از روز شمار فوت خود می گوید و
۳۸۲	آقای مجید الاطباء و معالجه چشم های علیل و
۳۸۳	حاکمان تون، بجستان، دستجردان و تدابیر لازم برای گرانی و
۳۸۴	شرح وقایع اتفاقیه، قلعه ایرج جندق و رمضان خان باصری و
۳۸۵	حسین کاشی و شیرخان فارسی و رمضان خان باصری و برخورد سالار ارفع تا جندق با آنها و
۳۸۶	اعزام توبچی سواره از مشهد برای طبس (۱۳۳۷ ق) و
۳۸۷	قصیده ای در توصیف تدابیر سالار ارفع و
۴۰۲	قصیده
۴۰۵	مشارق الشموس و کربلایی آقا سید محمد روضه خان و
۴۰۶	اتمام کاروانسرای روی میدان (۱۳۳۷ ق) و ماده ریخ آن به نظم منقور برلوح سنگ و
۴۰۶	فوت همشیره منشی باشی مادر آقا سید جعفر و
۴۰۷	اشعاری در بیان اتمام کاروانسرا و
۴۰۸	زیارت امامزاده آقا سید حسین (ع) در روستای زیرک و
۴۰۸	اشعاری در وصف امامزاده آقا سید حسین (ع) و
۴۱۰	قصیده ای در وصف حضرت علی (ع) و
۴۱۵	فوت میرزا رضا خان ملقب به معتمد دیوان و دفن در صحن عتیق و
۴۱۶	اشعاری در ماده تاریخ فوت میرزا رضا خان و
۴۱۷	اشعاری در ماده تاریخ فوت صبیبه مرحوم آقا میرزا حسن و
۴۱۷	اسم این کتاب را طرب نامیده است و
۴۱۸	آقا عبد الله نایب دیهشک و
۴۱۸	قصیده ای در وصف طبس و بیماری منشی باشی که میرزا ابو الحسن طیب او را مداوا کردند و
۴۲۴	موتمن السلطنه وزیر مملکت خراسان از طبس بازدید می کند و
۴۲۴	منشی باشی به حال خود مرثیه خوانی می کند و
۴۳۱	موعظه امام جماعت قریه دیهشک کربلایی ملا آقا و
۴۳۲	قصیده ای در وصف دنیای غدار و
۴۳۷	قصیده ای در وصف جشن غدیر و

- منشی باشی از لرزش دست ها و پریشانی گویی خود می گوید و ۹
- قصیده ای از گذر عمر و ۱۰
- اشعاری در جواب مرقومه منظومه دوست و ۱۳
- قصیده ای برای حضور عماد الملک امیر تومان و ۲۰
- نوحه ای برای محرم (۱۳۳۸ ق) و ۳۳
- فوت حاجی میرزا عرب و دفن در امامزاده و ماده تاریخ آن به نظم (۱۳۳۸ ق) و ۵۵
- غزلی با قافیه اشعار شعرای شیرازی (روزنامه تازه بهار) و ۵۵
- گرفتار شدن به دست راهزنان، بیماری و ۶۶
- وقایع اوضاع و احوال شخصیت های طبس و ۷۸
- سواد پند نامه حسنعلی خان ذریه غاریه یحیی خان و ۹۹
- قصیده ای در وصف ماه مبارک رمضان و ۸۸
- سردار مکرم رقصیده ای غرا (۱۳۳۸ ق) و ۷۴
- اشعاری در وصف طبیب میرزا ابوالحسن طیب از منشی باشی در دیهشک و ۷۷
- فوت حاجی میرزا یوسف صاحب کار دفن در امامزاده طبس و ۷۸
- شعری از حکیم قآنی در وصف باغ عماد الملک و ۷۹
- آقا شیخ احمد تاجر طبسی از مشهد به سبزه با منشی باشی دیدار دارد و ۸۰
- محرم (۱۳۳۹ ق) و مراسم روضه خوانی حاجی شیخ علی اکبر مشهور به شیخ دریا و ۸۰
- قصیده ای موزون در بیان سردار مکرم که به سمت تون و یحیی خان رفتند و ۸۲
- بازگشت سردار مکرم از درگیری با رمضان خان باصری و ۸۴
- قصیده ای در وصف ماه شوال و خروج از رمضان و ۸۴
- حاج شیخ علی اکبر واعظ مشهور به دریا و غزلی از او و ۸۷
- خسوف کلی در ۱۴ صفر (۱۳۳۹ ق) و اشعاری در وصف آن ۸۸
- اشعاری از آقای نیر الوزراء و ۸۹
- منشی باشی از بیماری و کهولت سن خود می گوید و ۹۰
- فوت آقای زین العابدین □ پسر سوم حاجی مصطفی قلی (۱۳۳۹ ق) و ۹۰
- اشعاری در ماده تاریخ و فوت آقا زین العابدین و ۹۱
- وصول پاکت نامه برای سردار مکرم از میرآخور نایب اصطبل از تون و ۹۱
- اشعاری در وصف مراسم شادمانی و ۹۲
- قصیده ای جهت تبریک و ۹۸

- ۵۰۱ ملاقات آقایان جندقی با سردار مکرم و
- ۵۰۱ معتمد دیوان متخلص به هنر - نبیره مرحوم میرزا اسماعیل هنر و
- ۵۰۲ دستور العمل های اجرایی و قانونی حکومت ولایات تحت پوشش طبس در ۱۶ ماده و یک خاتمه و
- ۵۰۴ قصیده ای تبریکه عید سعید فطر و
- ۵۰۷ تحویل سال (۱۳۴۰ ق) و تداوم کسالت منشی باشی و
- ۵۰۸ اشعار ی عربی با ترجمه فارسی از دیوان امیر مومنان (ع) و
- ۵۰۸ میرزا محمد علیخان طباطبایی به حضور سردار مکرم می رسد و
- ۵۰۹ اعانه از مردم دیهشک خواستند که منشی باشی آن را رفع می کند و
- ۵۱۰ قصیده ای در وصف عید سعید غدیر (۱۳۴۰ ق) و
- ۵۱۰ اشعار منشی باشی که ماده تاریخ فوت خود را رقم زده است و
- ۵۱۰ آقا شیخ نظام ، کربلایی آقا سید ، محمود و آقا ملا محمد صادق مراسم عزاداری دیهشک را عهده دار هستند و
- ۵۱۰ کربلایی ملا آقا امامت و پیشمازی مسجد جامع دیهشک و
- ۵۱۰ محد تقی خان کلنل و قتل وی در بجنورد و
- ۵۱۱ اشعاری در تاریخ تعمیر باغ گلشن که توسط سردار مکرم انجام شده و
- ۵۱۴ شرکت در مراسم تعزیه کربت برای جمعی که از مراسم ختام در قریه ششتمد سبزوار فوت کرده اند و
- ۵۱۴ اشعاری در ماده تاریخ فوت آقا حسین و
- ۵۱۴ فوت فرزند آقا میرزا ابوالحسن در تون (۱۳۴۳ ق) و
- ۵۱۵ لایحه ای منظوم مبنی اصول و عقاید منشی باشی و
- ۵۱۶ فوت پسر مرحوم شیخ حسن همشیره زاده (۳۱ ساله) دختر مرحوم حاجی عبد العلم از باری فتق و
- ۵۱۷ اشعاری در ماده تاریخ فوت آن مرحوم و
- ۵۴۳ ضمیمه ، فهارس و تصاویر